

Iets over zaaien (Deel 1)

1. De zaden

Eerst de zaden: Ze zijn er in soorten en maten, zoals ronde, puntige, rotsjes, pluisjes, met vleugeltjes zonder, erwten, bonen, dus ook zaden die eetbaar zijn, waaronder noten. We staan er nooit zo bij stil.

Een wonder eigenlijk dat uit zoiets niets zoiets moois kan groeien, daarom ben ik nog steeds in de greep, na al die jaren, van het zaaien en verder opkweken van mijn eigen planten.

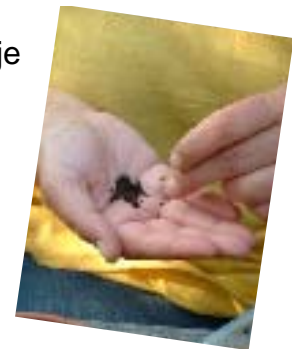

Toch vinden heel wat mensen het “moeilijk”. Mijn advies; begin niet met de moeilijke, probeer eerst de “gemakkelijke”, succes verzekert. Steeds een stapje verder, het kiemproces is zeer complex, verdiep je daar voorlopig maar niet in.

Maar denk wel aan de voorwaarden om tot een succes te komen. Daarbij spelen water, lucht, licht, warmte, kou, donker en bodemwarmte allemaal een rol. Daar wijd ik niet hier niet over uit, die informatie is voldoende te vinden op de enveloppen met zaden, die regelmatig aanwezig zijn tijdens de maandelijkse lezing. Men kan me ook altijd bellen of [mailen](#) als er vragen zijn.

2. Welke condities heeft het zaad nodig om te kiemen?

De familienaam die op de envelop te vinden is, staat er niet voor niets. Als er bijvoorbeeld staat: ‘Fam: Ranunculaceae’, dan weet je direct dat het een koude kiemer is. Daarvan zijn er heel wat. De plek waar de plant het liefst staat is vaak uit de 2^e naam af te leiden, daarom zijn we zo dol op Latijnse namen. Een mooi voorbeeld is de Anemone, “windflower” is letterlijk vertaald door de Engelsen, anemos= wind en anthos(us)= bloem. Uit de 2^e naam halen we, als de *Anemone riparia(us, um)* heet, dat deze graag aan of in een oever, waterkant staat, ripa= oever, waterkant, een plant dus die van vochtige voeten houdt.

Nog een voorbeeld: *Potentilla palustris*. *Potentilla* is een verkleiningsvorm van – potens-(potensis), dat machtige betekend dus een sterk werkende plant. De naam zinspeelt op het gebruik tegen bepaalde dames aandoeningen, denk aan zilverschoon, welke ook tot deze familie behoort. Uit *palustris* halen we palus= poel, moeras. Dan voel je met je klompen aan dat dit een plant voor in of aan de vijver is.

Anemone is een koude kiemer – Ranunculaceae - de *Potentilla* is het dan wel dan niet - Fam: Rosaceae-.

3. Kiemrust doorbreken

Nu komen we op de kiemrust, ja die bestaat en daar moet je rekening mee houden. Als je eenmaal in de materie verdiept raakt, raak je helemaal in de ban, dan wil je alles proberen.

Er is bij sommige zaadsoorten zelfs een vogelmaag nodig om de voorwaarde tot kiemen te verschaffen. Of wat dacht je van een bosbrand met daarna die bepaalde soort as die onvoorwaardelijk is voor succes (voor bijvoorbeeld Proteazaden). Soms lijken die voorwaarden bijna niet na te bootsen, maar niet getreurd hier komen een paar vuistregels:

4. Goede zaaigrond

Allereerst: in ieder goed tuincentrum is alles te koop om te kunnen zaaien en tot een goed resultaat te komen. Zelf gebruik ik zaaigrond waaraan ik soms wel soms niet brekerzand (waaruit ik fijne steentjes zaai) of perliet, bimskies, leem e.d toevoeg, maar dat is voor de ervaren zaaier. Er zijn nu eenmaal zaden die van niet al te natte voeten houden. Ja, zelfs bijna droog moeten staan.

5. Labels en zaaitrays

Om te beginnen is zaaigrond voldoende, zaaitrays, een oude keukenzeef en vooral niet vergeten de "labels" en een watervast potlood of stift.

6. Voorbehandelen van zaden

6.1 Weken

Doorgaans is de regel dat dikke zaden geweekt dienen te worden in lauw water gedurende een aantal uren, nee geen etmaal.

6.2 Chippen

Chippen is een andere optie maar voor beginners niet aan te raden. Je zou het kiemoog kunnen weghalen dan is alles voor niets geweest. De juiste benaming hiervoor is "scarificatie". Dit kan vooral van belang zijn bij zaden met een erg dikke zaadhuid. De kieming van dit soort zaden kan worden gestimuleerd door de zaadhuid licht te beschadigen. Dit kan met behulp van een fijn schuurpapiertje, of vijltje, maar ook door met een scherp mesje heel voorzichtig enkele krassen op de zaadhuid te maken. Voorzichtigheid is geboden, want als je hierbij ook het kiemoog beschadigt, zal het zaad niet meer kiemen.

6.3 Koudekiemers

Koude kiemers zijn gebaat bij een koude schok, dat heet "stratificatie", je ziet wel rondom koude kiemers, waaronder ook de Helleborus, kiemplanten staan in het voorjaar, die hebben een natuurlijke stratificatie ondergaan. Zijn op een natuurlijke wijze uit de kiemrust gehaald.

Dat wordt door ons geïmiteerd door de gezaaide zaden in een plastic zak in de groentela van de koelkast gedurende een week of 3 a 6 . Ik hoor ergens, maar daar vriest het niet, nee gedurende langere tijd in 5°C is ook goed.

6.4 Donkerkiemers

De donkerte speelt ook een rol, denk maar aan viooltjes zaden, die moeten buitengesloten van al het licht om te kunnen kiemen, een krant over de tray is voldoende, zijn ze gekiemd dan moet er weer licht bij.

7. Een goede werkplek

Zorg voor een goede werkplek (voldoende hoog) een oude krant of een opengeknipte (pot) aarde zak is ook geen luxe, zorg dat de zaai tray's al gevuld zijn, zeef de zaai en stekgrond (zaai medium) als je ze vult, tik met de bakjes op de ondergrond zodat de aarde ferm maar niet te vast in de bakken zit, als het toch zonodig moet licht aandrukken, niet te vast water en zuurstof moeten hun werk kunnen doen. Zorg dat de tray's vochtig maar niet te nat zijn, zelf prefereer ik tray's met ontwatering gaten. Doe b.v eerst de tray's klaar maken, installeer dan je werkplek.

8. Zaaïen

Strooi de zaden over het oppervlak, alleen dikke zaden druk je met b.v de achterkant van een potlood in het medium. Denk er aan, in de natuur zijn er géén kaboutertjes die 's nachts de zaden onder de grond duwen, al geloven sommige erin. Nee, er wordt wat ver(ge)spilt, de vogels en andere dieren moeten hun gang kunnen gaan. Druk dan pas zachtjes de zaden aan. Ik gebruik hiervoor een plankje met handvat op maat gemaakt door mijn eega, strooi daarna via die oude keukenzeef wat medium over de zaden, je mag nog wel een keer lichtjes aandrukken hoor.

9. Wanneer zaaïen?

9.1 Vaste planten in najaar of winter

Meestal zaai ik de vaste planten al in het najaar of vroege winter de zaden liggen normaliter ook verspreid om de plant, dus waarom niet, scheelt een berg werk, Ze worden buiten in van die zwarte kratten geplaatst. Daar passen ook margarine bakjes in. Die gebruik ik als ik wat weinig zaden of rotsplanten zaden zaai. Ook gemakkelijk om aan de buitenkant nog eens de naam extra te schrijven. Ik heb huisdieren die nogal eens met de labeltjes aan de haal gaan, snap je, daarom duw de labels tot bijna aan de rand weg, bleekt de tekst ook niet. Vergeet niet de hoekjes van de bakjes af te halen.

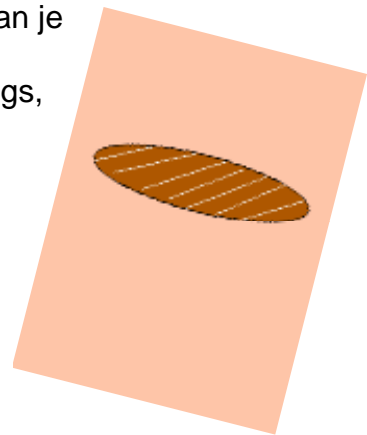

originele

op de buitenkant staat tot wanneer ze te zaaïen zijn. De zaden van de "Zaaiclub" worden regelmatig ververst.

9.2 Eenjarige en warmteminnende onder glas

De 1jarige en andere "warmte minnende"planten, zaai ik "onder"glas of in een propagator, met of zonder bodemwarmte, maar die kleine kweekkasjes zijn ook heel prettig. Er zit een kap op dus dat onder glas moet je niet al te letterlijk nemen. Soms zaai ik rijtjes van verschillende soorten in een tray, je hebt nu eenmaal niet alle zaden nodig, de kiemkracht is meestal langer dan je denkt mits je de zaden goed bewaard. De zakjes in de verpakking zijn meestal bekleed met iets aluminium-achtigs,

9.2 Zaaïen in de volle grond

Eenjarige houden niet van koude voeten, kuuipplanten ook niet. Dat zaaïen onder glas begint pas eind februari begin maart, loopt tot mei, daarna is de grond opgewarmd, hopen we, dus een nacht temperatuur van 7°C, Dan gaan we “ter plekke” zaaïen, in de volle grond. Dan maak je een stuk grond helemaal schoon, denk je, van onkruid (vergeet de beroemde labels niet) dan kan er ingezaaid worden.

Markeer de plek, een fles gevuld met zand is een goed hulp middel om te markeren. Druk met de achterkant van de hark of een ander recht voorwerp, ondiepe geulen, verdeel keurig de zaden en zorg dat de zaden ondiep met aarde bedekt worden, ieder vindt zo zijn eigen manier. Zet de label in de grond en druk die weer helemaal tot het randje, huisdieren weet je nog.

Vergeet vooral niet alle zaaïesels uit te dunnen en na het 4^e bladpaar te toppen. Wat een voldaan gevoel zal dat geven, als je, je eigen planten kunt bewonderen in je tuin.

Er komt een vervolg...

Bea van IJzendoorn